

EACOM

Egyptische en Afrikaanse kopermetallurgie in de Federale collecties: context, conservatie en erfgoedwaarde

DUUR
15/12/2014 – 15/03/2019

BUDGET
679 007 €

PROJECT BESCHRIJVING

Het project EACOM beoogt de kwaliteitswaarde van het aan de kopernijverheid gelinkte materiaal in twee Belgische federale wetenschappelijke collecties opnieuw te contextualiseren en op te voeren via multidisciplinair onderzoek van de operationele ketens van het koper in het Oude Egypte en sub-Saharaans Afrika. Tussen die beide regio's werden technologische en materiële gelijkenissen geïdentificeerd, de reden waarom de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (KMKG) en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA) ervoor gekozen hebben samen te werken in het kader van dat project. Dankzij die samenwerking zullen hun respectieve collecties wetenschappelijk en maatschappelijk meer impact hebben en een beter inzicht bieden in de beginperiode van de productie en het gebruik van koper.

© KMKG-MRAH

Fig. 1: Koperen bijl. Egyptische collecties, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis

De volgende doelstellingen werden gedefinieerd:

1. Al het materiaal met betrekking tot de kopernijverheid in de Belgische federale wetenschappelijke instellingen inventariseren en contextualiseren.
2. Een significante bijdrage leveren aan het inzicht in de synchronische en diachronische variaties in de vroegere en traditionele verwerkingsprocessen van koper in het Egypte van de farao's en in sub-Saharaans Afrika.
3. De zichtbaarheid en de maatschappelijke impact van het federale erfgoed vergroten via wetenschappelijke valorisatieactiviteiten en activiteiten voor het grote publiek.
4. De toegang tot de gegevens verbeteren voor onderzoekers.
5. De Belgische expertise benadrukken bij de studie van oude nijverheidstechnieken.
6. Een bewaringsprotocol vastleggen voor de bescherming van de broze elementen van die collecties aan de hand van moderne bewarings- en restauratietechnieken.

In een eerste fase wordt al het bij de KMKG en het KMMA beschikbare relevante materiaal bijeengebracht (artefacten, opgravingsarchieven enz.), de staat van bewaring ervan geschat en de nodige bewarings- of restauratiemaatregelen genomen op het gepaste moment. Er worden digitale foto's in hoge resolutie genomen en gebruik gemaakt van interactieve beeldvorming (PLD-technologie), wat beschikbaar wordt gemaakt in de databanken van het museum en op het internet.

EACOM

In een tweede fase wordt gefocust op de diachronische ontwikkeling en de regionale verschillen van elke verwerkingsfase van het koper, vanaf de ontginning tot het afgewerkte product. Daartoe worden archeologische, etnografische en archeometrische data verzameld en getoetst aan het in de collecties beschikbare materiaal.

De tijdens die beide fase gedefinieerde werkhypothesen worden gecontroleerd aan de hand van archeometrische analyses door de derde partner bij het project, te weten het Centrum voor Archeologische wetenschappen van de KU Leuven, alsook via experimentele reconstructies op de archeosite van Aubechies en in situ in Ain Sokhna in Egypte. Die analyses zijn gericht op de aard en de oorsprong van ertsen, de samenstelling en de reactiviteit van kleien, de samenstelling en de temperatuur bij redoxatmosferen enz.

Fig. 2: Bewerking van koper. Experimentele reconstructie, KMKG - Archeosite van Aubechies

Het project steunt op de aanvullende expertise van de wetenschappelijke partnerinstellingen (KMKG, KMMA, ULB, KU Leuven), waardoor de verzamelde gegevens op diverse gebieden kunnen worden getoetst en onderzocht in het kader van een echt interdisciplinaire aanpak, waarbij archeologie, archeometrie, etnografie en experimentele archeologie samengaan.

De verwachte wetenschappelijke impact van het onderzoek is dubbel. Aan de ene kant biedt het onderzoek een ruimer inzicht in de operationele ketens van het koper in het oostelijke deel van de Middellandse Zee en in Afrika. Aan de andere kant versterkt het ook de relevantie van de bestudeerde gegevens die zo uitgroeien tot referentiecollecties voor alle komende onderzoeksactiviteiten op het gebied. Voor de maatschappij in het algemeen vestigt het project de aandacht op het wetenschappelijke en patrimoniale belang van nationale collecties die getuigen van de historische rol van het Belgische wetenschapsbeleid in het onderzoek in Egypte en in Centraal-Afrika. Vandaag spelen de wetenschappelijke instellingen en de Belgische universiteiten die rol voort. Tot slot biedt het project de beslissers een beter inzicht in het potentieel van de federale collecties en helpt het hun een referentiebasis aan te reiken om de patrimoniale collecties te beheren en richting te geven aan het toekomstige beleidsmanagement.

Na afloop van dat project worden verschillende resultaten verwacht:

1. De inventarisering en de studie van de collecties die gelinkt zijn aan de archeologie van de koperbewerking bij de KMKG en het KMMA en gestalte krijgen in de databanken en de catalogi van de musea.
2. Wetenschappelijke publicaties.
3. Een publicatie voor het grote publiek die een voorbeeld geeft van de meest betekenisvolle betrokken collecties.
4. Een permanente voorstelling over archeometallurgie bij de KMKG.
5. Een samenstelling van een referentiecollectie binnen de FWI's voor wat de kopernijverheid betreft.
6. Een opstelling van een "best practice" protocol voor de bewaring van die collecties.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Luc Delvaux
Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
(KMKG)
Oudheid
ldelvaux@mrah.be

Partners

Alexandre Smith
Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA)
Erfgoedstudies
alexandre.smith@africamuseum.be

Patrick Degryse
Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven)
Afdeling Geologie
patrick.degryse@ees.kuleuven.be

Nicolas Nikis
Université Libre de Bruxelles (ULB)
CRéA-Patrimoine
nnikis@ulb.ac.be

Thierry De Putter
Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA)
Geodynamica en minerale rijkdommen
thierry.de.putter@africamuseum.be